

Közhírré tételük — Postánkból

Új irodalmi emlékhely(ek) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyében

Egy olyan megye, mely annyi híres író, politikust (politikusrót), költőt, irodalomtörténészt adott az országnak a történelem során mint a miénk, nem is engedheti meg magának, hogy ne állítson méltó emléket az ő munkásságuknak. Kölcsey Ferenc, Bessenyei György és Móricz Zsigmond emlékháza már hosszú évek óta látogatható szülőfalujukban. Krúdy Gyula életét, munkásságát állandó kiállítás mutatja be Nyíregyházán, a Jósza András Múzeumban.

Szülőhelyükön kívül emléktáblát is avattak számukra azokon a településeken, ahol huzamosabb ideig tartózkodtak, vagy akár csak egy nevezetesebb eseményen megfordultak.

Minden tisztelet és elismerés megilleti az adott települések önkormányzatait és a megyei múzeumok igazgatóságát, hogy elanyagiasodott világunkban minimális belépődíjakkal teszik lehetővé a múlt ezen szeleteinek megismerését.

Bizonyára sokakban megfogalmazódott már, hogy a fent említett történelem- és irodalomtörténet-formáló nagyságaink mellett vannak olyan szülöttei is megyénknek, akik a közelmúltban hunytak el, s nem kevesebbet hagytak örökül számunkra, mint a régmúltban

élők. Ők is megérdemelnék, hogy valamilyen formában emléket állítsunk számukra.

Öröndetes dolog, hogy mielőtt ezt, úgymond, hivatalos helyről elindították volna, egy civil szervezetnek, a Mátészalkai Társadalmi Egyesületek Szövetségének (MTESZ) a vezetősége fordult ilyen irányú javaslattal a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnökéhez.

Bihari János, az MTESZ ügyvivője levelében bizakodását fogalmazta meg, hogy Czine Mihály és Végh Antal tiszteletére még addig sikerül talán egy emlékszobát kialakítani, amíg élnek a hozzátartozók. A megyei közgyűlés elnöke, *dr. Helmecky László* válaszle-

velében tiszteletreméltónak és mindenképpen támogatandónak ítélte a civil szervezet kezdeményezését, és indítványozta, hogy munkatársai az érintett megyei intézmények képviselőivel keressék fel a települések önkormányzatait, és együtt vizsgálják meg a javaslatok megvalósításának lehetőségeit. Elhangzottak még más nevek is, amelyek esetében szintén mérlegelni kell a lehetőségeket, hisz *Balázs József, Király István, Galambos Lajos, Fábíán Zoltán, Ratkó József* – s még min-

Az emlékszoba egyik megálmodója, Bihari János.

Az első látogató

dig nem teljes a névsor – szintén megyénk szülöttei.

A megyei önkormányzat szakreferense kérte könyvtárunk segítségét is. Közös munkánk eredményeként *március 14-én Jánkmajtison megnyílt a Végh Antal Emlékszoba*. A megnyitón az író és a szülőföld időnként meglehetősen rapszodikus kapcsolatát Ady Endre *Hazamegyek a falumba* című versével érzékeltette az általános iskola egyik tanulója. A község nevében Cséke László *polgármester* köszöntötte az író özvegyét és családtagjait. Üdvözölt mindenki mást is, aki a meghívást elfogadta, s eljött Szatmárba az ország távoli vidékeiről, sőt, a határon túlról is. Majd köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik – az író szűkebb családján kívül – bárminemű segítséggel hozzájárultak ezen élethű emlékhely létrehozásához. A falu lakóit arra kérte, dolgozzanak együtt azon, hogy ez az emlékező hely mindig tisztán és szeretettel fogadja az odalátogatókat. Kifejezte abbéli reményét is, hogy ez a lépés bekapcsolja majd Jánkmajtist a Szatmárba szervezett irodalmi körutazásokba, s ennek több hozadéka is lehet.

Margócsy József irodalomtörténész írásában Végh Antal életének, írói pályájának meghatározó állomásait foglalta össze. Azt, ahogy vezetővé vált az ifjúsági mozgalomban, ahogy elindult szépírói pályája, majd ahogyan fokozatosan átváltott a szociográfia területére. Ez csupán egy rövid pályakép volt, nem tért ki irodalomtörténeti szerepének értékelésére.

A gyémánthó című kötet már az író halála után jelent meg. Ebből is egy olyan részletet

hallhattunk egy tanuló tolmácsolásában, melynek személyes vonatkozásai vannak, s az elhangzott népdalok is igen kedvesek voltak Végh Antal számára egykoron.

Mielőtt a közel száz főnyi vedégsereg megtekintette volna az író felesége által választott helyiségben Végh Antal személyes használati tárgyait, legkedvesebb fényképeit, még hárman kértek szót.

Markó Károly, aki Végh Antal kései barátai egyikének nevezte magát, Illyés Gyula *Bartók* című versét olvasta fel, mert sors-hasonlóságot érez már eltávozott barátja és a zeneszerző között.

Végh Antal egyik kötetének valóságos alakja, *Kruzlics*, az egykori szatmárnémeti iskolatárs – más lehetősége nem lévén – gyalog jött. Szeretett volna velünk együtt emlékezni.

Legvégül Bihari János az MTESZ képviselőjében mondta el a jelenlevőknek, hogy az emlékszobák/életházak ötlete tőlük származik, s köszönetét fejezte ki Helmezy Lászlónak, amiért az ügyet felkarolta és megfelelő szakemberekre bízta. Továbbá kifejezte abbéli reményét, hogy Jánkmajtist más települések is követik majd szellemi nagyságaik emlékének megőrzésében, s az erre való törekvésükkel nem maradnak sokáig adósok.

Az emlékszoba megtekintése után a sok esetben egymást is rég nem látott vendégeknek – kötetlen formában – lehetőségük volt nem csupán az író emlékének, hanem közös múltjuknak a felidézésére is.

Közben folynak az előkészületek Vásárosnaményban a *Vitkán* (mely település közigaz-

gatásilag Vásárosnaményhoz tartozik) született, József Attila-díjas íróra, *Balázs Józsefre* emlékező hely kialakítására. Bár ez nem egészen új keletű dolog, hiszen még az MTESZ felhívását megelőzően elkezdődött a már 2000. május 22-én, a Balázs József-emléktábla (Halassy Csilla szobrászművész alkotása) avatásán bemutatott szerény kiállítási anyag bővítése. Elszánt könyvtárosok, pedagógusok gyűjtőmunkájának és természetesen az író feleségének, lányának köszönhetően a kiállítandó anyag együtt van. A két éve dédelgetett álom megvalósulására már csak két-három hónapot kell várni, amikor is a kiállításra alkalmas közösségi helyiség felszabadul.

Czine Mihály ugyan Nyírmeggyesen született, de mivel ott csak órákat töltött születése után, szülő- és felnevelő falujának mindig is *Hodászt* tartotta. A község vezetése örömmel fogadta megkeresésünket, s már nem lévén meg a nagy irodalomtörténész családi háza, a célra alkalmas, legmegfelelőbb hely keresése most a feladatuk. Időközben már személyesen is találkoztunk a nagy mesélő-irodalomtörténész feleségével, aki meghatottsággal fogadta az elképzelést, s minden tőle telhető segítséget – bútorzatot, írásos és fotódokumentumokat stb. – megad annak megvalósításához. Bízunk benne, hogy ha hamarabb nem, 2003. április 5-én, az irodalomtörténész születésnapján, az emlékszoba felavatásával tiszteleghet a község és a megye Czine Mihály emléke előtt.

Szeretnénk a sort folytatni. Ha sikerül az előkészületi munkákat úgy ütemezni, hogy éven-

Az író unokája

könyvtári rendszerekben címmel tartott igen izgalmas előadást. (A két utóbbi előadó dr. Kovács László munkatársa.) A téma érdekessége, újdonsága miatt, jegyzeteim alapján, megpróbálom visszaadni a hallottakat, látottakat, de mentségemre előrebocsátom, hogy nem az ügyben járatos szakemberként.

Kovács László, aki részt vesz az európai kutatási folyamatokban, elmondta, hogy mintegy ötven-hatvan projekt foglalkozik digitális könyvtárakkal, elosztott rendszerekkel. Tavaly a DELOS tanácskozásán, San Sebastinóban 35 európai és 23 amerikai projektet mutattak be.

(Azoknak, akik szeretnének a digitális könyvtárakról valamit tudni, ajánlom a MANCI adatbázisát, valamint a világhálót, és íme két hivatkozás a néhány hazai ismertetésből: <http://www.neumann-haz.hu/digital/studies/digital/tbev.htm> és <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/tarsad/konyvtar/ekonyvt/digkvt/html>. Az utóbbi címe: Digitális könyvtárak és projektek. Tanulmány. Készítették: dr. Horváth Péter és dr. Koltay Tibor – A digitális könyvtár fogalma, a digitális könyvtár definíciói, kinek készüljenek a digitális könyvtárak? stb.- BM)

Az általános bevezetőben az információ-hozzáféréshez való egyetemes jogtól kezdve a szerzői jog kérdéséig több területet érintett Kovács László, kettőt kiemelttem közülük. Mintegy két exabájt információ keletkezik évente a Földön, ami kétszer milliárd x milliárd (2×10^{18}) bájtot jelent. Az információknak 90%-a digitális információ,

te legalább két emlékhely kialakítását tudjuk előkészíteni, nagy szolgálatot tehetünk mind az irodalomtörténetnek, mind pedig az oktatásnak. Mert nem titkolt szándékunk, hogy az adott és a környező települések kisdiákjai közvetlenebbül megismerhessék azokat a szellemi nagyságokat, akiket az ő falujuk, vagy éppen egy hozzájuk közel eső község adott az országnak.

Távolabbi lehetőségként az is felmerült bennünk – mint ahogy azt Jánkmajtis polgármestere is megfogalmazta –, hogy e települések ily módon bekerülhetnek majd az irodalmi turizmus vérkeringésébe is, ami egyéb előnyökkel is járhat egy-egy, a világtól csaknem teljesen elzárt falunak.

Nagyon kevesen gondolnak Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére amikor szabadságukat tervezik. Nem megyei szülött lévén elfogultság nélkül mondhatom, rosszul teszik, ha végleg elvetik a lehetőséget. Az országnak olyan tájegységével ismerkedhetnének meg, melynek jelentős része még teljesen

érintetlen minden civilizációs ártalomtól. Ez az érintetlenség rengeteg természeti szépséggel, nagy-nagy vendégszeretettel, s most már szaporodó irodalmi emlékhelyekkel várja az idelátogatókat.

Szeretettel várunk mindenkit!

Dr. Vraukóné Lukács Ilona
Móricz Zsigmond Megyei
és Városi Könyvtár
Nyíregyháza

Digitális könyvtárak – európai szemmel

2002. április 3-án a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Műszaki Könyvtáros Szekció programjaként az MTA SZTAKI tanácstermében *dr. Kovács László*, az intézet elosztott rendszerek osztályának vezetője *Digitális könyvtári kutatások Európában* címmel, *Micsik András Csoportos információs terek – egy elosztott digitális könyvtári rendszer bemutatása*, *Pataki Balázs* pedig *AQUA felhasználói felület digitális*